

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 13Co/10/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6616209455
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 07. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Kvietok
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2019:6616209455.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Kvietka a členov senátu Mgr. Janky Benkovičovej a Mgr. Martina Štubniaka, v právnej veci žalobcov: 1/H. I., narodený XX.X.XXXX, bytom T., U. Y. XXX/XX, 2/H. Q., narodená X.XX.XXXX, bytom R., R. T. XXXX/XX, 3/I. I., narodená XX.X.XXXX, bytom T., U. Y. XXXX/X, 4/O. I., narodená XX.X.XXXX, bytom T., U. Y. XXX/XX, 5/X. I., narodená XX.XX.XXXX, bytom T., U. Y. XXX/XX a 6/B. I., narodený XX.XX.XXXX, bytom T., U. Y. XXX/XX, všetci žalobcovia zastúpení JUDr. Radkom Petruňom, advokátom, so sídlom Advokátskej kancelárie Zvolen, Tehelná 189, proti žalovanej: Q. M., narodená XX.X.XXXX, bytom T., U. Y. XXXX/X, zastúpenej JUDr. Erikou Golskou, advokátkou, so sídlom Advokátskej kancelárie Lučenec, T. G. Masaryka 29, o určenie, že závet po poručiťelke H. S. je neplatný a pozostalí vnukovia sú dedičmi zo zákona a že dôvody na vydedenie nie sú dané, o odvolaní žalobcov 1/ až 6/ a o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č. k. 8C/187/2016 - 139 zo dňa 12. 07. 2017, takto

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Lučenec č. k. 8C/187/2016 - 139 zo dňa 12. 07. 2017 z r u š u j e a vec vracia okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Odvolaním napadnutým rozsudkom okresný súd (ďalej tiež „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) rozhodol tak, že súd určuje, že pozostalí vnuci, t.j. žalobca 1/, žalobca 2/, žalobca 3/, žalobca 4/, žalobca 5/ a žalobca 6/ po poručiťelke H. S., rodenej V., narodenej XX.XX.XXXX, naposledy bytom T., I. I. XXXX/XX, ktorá zomrela dňa XX.XX.XXXX, sú dedičmi poručiťelky zo zákona a dôvody na vydedenie zo strany poručiťelky nie sú dané. Žalobu o určenie, že závet a listina o vydedení poručiťelky H. S., rodenej V., narodenej XX.XX.XXXX, naposledy bytom T., I. I. XXXX/XX, ktorá zomrela dňa XX.XX.XXXX, spísané formou Notárskej zápisnice č. N 623/2015, Nz27038/2015, NcRza 4185/2015, NCRIs 27638/2015 zo dňa 05.08.2015 na Notárskom úrade JUDr. Marty Jurinovej sú neplatné, zamietol. Okresný súd priznal žalobcom náhradu trov konania v rozsahu 50 %.

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobcovia doručili súdu žalobu, ktorou žiadali určiť, že sú dedičmi poručiťelky zo zákona, lebo dôvody na vydedenie zo strany poručiťelky nie sú dané a že závet a listina o vydedení poručiťelky spísané vo forme notárskej zápisnice sú neplatné. Žalobcovia - zákonní dedičia po poručiťelke v dedičskom konaní neuznali závet ani listinu o vydedení, pretože sú presvedčení o tom, že dôvody na vydedenie, tak ako sú uvedené v listine o vydedení, nie sú dané. Z uvedeného dôvodu Okresný súd Lučenec uznesením sp. zn. 9D/138/2016, D/not 58/2016, zo dňa 18.05.2016 žalobcom určil lehotu 30 dní od právoplatnosti tohto uznesenia na podanie žaloby o určenie, že ako pozostalí vnuci po poručiťelke sú dedičmi zo zákona a dôvody vydedenia nie sú dané. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 24.06.2016. Žalobcovia v žalobe tvrdili, že uvádzané dôvody vydedenia nie sú v listine o vydedení náležite konkretizované, keďže formulácia týchto dôvodov zodpovedá len všeobecnej zákonnej formulácii dôvodov vydedenia uvedených v ustanovení § 469a Občianskeho zákonníka. Z obsahu listiny o vydedení nevyplýva, aké konkrétne skutočnosti, či zistenia, viedli poručiťelku ku konštatovaniu (odôvodňujúcemu vydedenie), ktorá vyjadrila

slovami, že jej neposkytovali potrebnú pomoc v chorobe, starobe alebo v iných závažných prípadoch, resp., že trvalo neprejavovali opravdivý záujem o ňu, ktorý by ako potomkovia prejavovať mali. V danom prípade bola v listine o vydedení len strohá zákonná citácia dôvodov vydedenia. Už uvedená skutočnosť sama o sebe bola podľa nich dôvodom pre vyslovenie záveru, že listina o vydedení nie je v zmysle ustanovenia § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka platná. Žalobcovia nie sú si vedomí existencie takých skutočností, ktoré by mohli u poručiťky vyvolať dojem, že jej neposkytovali potrebnú pomoc, resp. neprejavovali o ňu náležitý záujem. Všetci žalobcovia boli presvedčení, že vzťahy medzi nimi a starou matkou boli vždy dobré, pravidelne ju navštevovali, či už jednotlivito alebo v skupinkách, buď u nej doma alebo ju brávali na návštevu k sebe. V žalobe tiež tvrdili, že v O. XXXX oslavovala poručiťka svoje XX. narodeniny, a to v ich spoločnosti. Závet a listinu o vydedení považovali za absolútne neplatné aj z dôvodu, že poručiťka trpela duševnou poruchou, ktorá ju robila nespôsobilou na uskutočnenie týchto právnych úkonov preto, lebo sa dlhodobo liečila na duševnú poruchu kvalifikovanú ako „L. X. M. R.“, a to v psychiatrickej ambulancii B.. Y. B.. Poručiťka mala časté výpadky pamäte, bola zmätená, ľahko ovplyvniteľná, príznaky demencie a trpela aj organickým psychosyndrómom. Závet a listinu o vydedení tak považovali podľa ustanovenia § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka za absolútne neplatné právne úkony.

3. Žalovaná vo vyjadrení k žalobe navrhla žalobu zamietnuť, priznať náhradu trov konania. Namietala, že žalobcami uplatnené práva by mali byť podkladom dvoch samostatných súdnych konaní vzájomne sa vylučujúcich, pretože vedenie súdneho konania o určenie okruhu dedičov zo zákona a dovolania sa toho, že dôvody na vydedenie nie sú dané, spôsobuje právnu irelevanciu súčasného vedenia súdneho konania o určenie neplatnosti závetu a listiny o vydedení.

4. Prvostupňový súd vec právne posúdil podľa § 194 CMP, podľa § 476 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka. V spore riešil existenciu danosti dôvodov na vydedenie, ktoré uviedla poručiťka v listine o vydedení. Preto vec právne posúdil aj podľa § 469a Občianskeho zákonníka. Konštatoval, že výpočet obsahových náležitostí notárskej zápisnice je taxatívny, ak niektorá z týchto náležitostí absentuje, listinu nemožno považovať za notársku zápisnicu, teda ani za verejnú listinu. To však vždy nemá za následok neplatnosť právneho úkonu, ktorý listina obsahuje.

5. Súd prvej inštancie napokon uzavrel, že z listiny o vydedení spísanej dňa 05.08.2015 spolu so závetom do notárskej zápisnice zistil, že tá obsahuje len strohé dôvody - vlastne len plynúce zo zákonnej citácie § 469a ods. 1 písm. a), b) Občianskeho zákonníka (ďalej tie „OZ“) bez ich konkretizácie a konkrétneho skutkového opisu. Nie je z nich čitateľné, aké konkrétne skutočnosti, aké životné situácie v ktorých sa poručiťka ocitla a kedy u nej vyvolali dojem, že jej potomkovia neprejavovali o ňu opravdivý záujem, že jej nepomáhali v chorobe, v starobe alebo iných závažných prípadoch. Keďže v listine o vydedení chýba konkrétny skutkový opis životných situácií v akých sa ocitla poručiťka, súd v súdnom konaní nemôže svedeckými výpoveďami, fotografiami, čestnými prehláseniami, nahrávkou na CD nosiči nahrádzať konkretizáciu vtedajšieho skutkového stavu. Prvostupňový súd preto pri rozhodovaní ani neprihliadol na výpovede svedkov, nehodnotil ich, neprihliadol na fotografie, čestné prehlásenia, nahrávkou na CD nosiči lebo zistil, že v listine o vydedení neboli dôvody vydedenia žalobcov poručiťkou skutkovo opísané a konkretizované a tak dospel k záveru, že dôvody vydedenia neboli dané a žalobcovia sú dedičmi poručiťky zo zákona.

6. Súd prvej inštancie z dôvodov uvedených v odseku 9 rozsudku, keďže predmet sporu mal vymedzený uznesením dedičského súdu sp.zn. 9D/138/2016, D/not 58/2016 (ustanovenie § 194 CMP) nemohol ustanoviť do konania súdneho znalca, zisťovať procesnú spôsobilosť poručiťky v čase spísania listiny o vydedení, lebo pre dedičský súd bola obsahom petitu otázka skutková - či sú žalobcovia dedičmi poručiťky zo zákona a či dôvody na vydedenie zo strany poručiťky nie sú dané, a nie procesná spôsobilosť poručiťky v čase spísania notárskej zápisnice. Preto vo zvyšnej časti žalobu žalobcov zamietol.

7. trovách konania rozhodol aplikujúc § 255ods. 2 CSP. Konštatoval, že žalobcovia mali úspech v polovici, ktorou bolo vyriešenie spornej skutočnosti dedičského konania, či sú alebo nie sú žalobcovia dedičmi poručiťky zo zákona z dôvodu, že nie sú dané dôvody ich vydedenia poručiťkou. Vo zvyšnej časti, t.j. druhej polovici žalobu žalobcov zamietol. Preto prvostupňový súd priznal žalobcom náhradu trov konania v rozsahu 50%.

8. Proti rozsudku prvostupňového súdu podali odvolanie žalobcovia 1/ až 6/. Podaným odvolaním napádali rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. a zároveň aj závislý výrok o trovách konania. Žiadali, aby odvolací súd zmenil rozsudok okresného súdu v nimi napadnutých výrokoch, a to tak, že určí, že závet a listina o vydedení poručiťky H. S. sú neplatné a prizná žalobcom náhradu trov konania v rozsahu 100%.

9. Podané odvolanie žalobcovia 1/ až 6/ odôvodnili tým, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam [§365 ods. 1 písm. f)] a že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 356 ods. 1 písm. h)].

10. Žalobcovia majú za to, že z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyplynulo, že závet a listina o vydedení, spísané formou notárskej zápisnice, sú absolútne neplatnými právnymi úkonmi, a to pre rozpor so zákonom. Z obsahu notárskej zápisnice je zrejmé, že v tejto absentujú obligatórne náležitosti stanovené zákonom. Predmetná notárska zápisnica neobsahuje označenie sídla notára, absentuje v nej aj údaj o tom, že zápisnica bola po prečítaní účastníkmi schválená. Už uvedená skutočnosť sama o sebe spôsobuje, že závet a listina o vydedení, spísané formou notárskej zápisnice, sú absolútne neplatnými právnymi úkonmi. Uvedené potvrdil v predmetnom konaní aj samotný konajúci súd prvej inštancie, keď v rámci predbežného právneho posúdenia vyjadril svoj názor. Závet a listina o vydedení sú absolútne neplatné aj z dôvodu, že v čase ich spísania poručiťka trpela duševnou poruchou, ktorá ju robila nespôsobilou na uskutočnenie týchto právnych úkonov. Súd prvej inštancie absolútnu neplatnosť závetu a listiny o vydedení z dôvodu nespôsobilosti poručiťky na tieto právne úkony neskúmal a nezaoberal sa ňou, odôvodňujúc to tvrdením, že predmet sporu bol vymedzený uznesením dedičského súdu sp. zn. 3D/138/2016, D/not 58/2016, pričom dedičský súd nevymedzil obsah petitu tak, aby sa skúmala aj procesná spôsobilosť poručiťky v čase spísania notárskej zápisnice. Pokiaľ súd prihliada na absolútnu neplatnosť právneho úkonu ex offa, je možné namietat absolútnu neplatnosť závetu a listiny o vydedení aj bez existencie „odkazu“ dedičského súdu a teda aj mimo rámca dedičského konania. Vzhľadom na okolnosti spísania textu notárskej zápisnice je tiež zrejmé, že do notárskej zápisnice nebola pojatá prejavená vôľa poručiťky, keďže v čase, keď notárka text tejto zápisnice na svojom notárskom úrade spisovala, nebola s poručiťkou v žiadnom kontakte, čo napokon v konaní pred súdom potvrdila aj samotná žalovaná.

11. Rozsudok prvostupňového súdu napadla odvolaním tiež žalovaná, a to v časti výroku I. a v závislom výroku o trovách konania. Žalovaná podaným odvolaním požadovala zmeniť rozsudok okresného súdu v ňou napadnutom výroku tak, že súd žalobu o určenie, že pozostalí vnuci, t. j. žalobcovia 1/ až 6/ po poručiťke H. S., sú dedičmi poručiťky zo zákona a dôvody na vydedenie zo strany poručiťky nie sú dané, zamietá. Zároveň, aby súd nepriznal žalobcom náhradu trov konania, ale aby žalovanej priznal náhradu trov konania v rozsahu 100%.

12. Podané odvolanie žalovaná odôvodnila tým, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 365 ods. 1 písm. d/ CSP], že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam [§ 365 ods. 1 písm. f) CSP] a že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 365 ods. 1 písm. h) CSP].

13. Žalovaná uviedla, že podstatou sporového konania bola nespokojnosť žalobcov 1/ až 6/ ako vnukov poručiťky H. S. so stratou ich dedičského podielu, z ktorého dôvodu žiadali podanou žalobou taktiež o určenie neplatnosti závetu a listiny o vydedení zriadených poručiťkou dňa 05. 08. 2015. Poukázala na to, že vydedenie je jednostranný právny úkon poručiťky, ktorý výslovne prejaví svoju vôľu o vylúčení neopomenuteľných dedičov z dedenia. Samotné zákonné ustanovenie o vydedení obsiahnuté v ust. § 469a a nasl. Občianskeho zákonníka, ohľadom náležitosti listiny o vydedení odkazuje na ust. § 476 a § 480 Občianskeho zákonníka. Práve zákonom taxatívne stanovené dôvody vydedenia predstavujú materiálnu náležitosť vydedenia. Na druhej strane, formálna náležitosť je spôsob, forma vytvorenia listiny o vydedení. Táto forma listiny musí byť vždy písomná a prejav vôle poručiťky o vydedení potomkov musí byť urobený výslovne. V listine o vydedení musí uviesť deň, mesiac, rok podpisania. Zákon požaduje uvedenie dôvodu vydedenia v listine o vydedení. Nepodmieňuje však uvedenie dôvodov vydedenia konkrétnym skutkovým popisom. Žalovaná zastáva názor, že formulácia „z dôvodu, že mi neposkytujú potrebnú pomoc v chorobe, starobe, alebo v iných závažných prípadoch, trvalo neprejavujú opravdivý záujem o mňa, ktorý by ako potomkovia mali prejavovať, s účinkami vzťahujúcimi sa aj na osoby uvedené v § 473 ods. 2 OZ“ napĺňa zákonnú požiadavku uvedenia dôvodov vydedenia stanovenú v ust. § 469a

ods. 1 OZ. Tento svoj názor žalovaná oprela aj o výkladovú literatúru upravujúcu inštitút vydedenia, v zmysle ktorej absencia konkrétneho skutkového popisu spojeného s dôvodmi vydedenia nevyvoláva neplatnosť listiny o vydedení, ale spôsobuje len dôkaznú núdzu v prípade sporového konania. Je nepochybné, že vôľou poručiťky H. S. prejavenu v závete a v listine o vydedení, bolo zanechať pre prípad smrti poručiťky celý jej majetok žalovanej a vylúčiť dedičské právo žalobcov 1/ až 6/.

14. K podanému odvolaniu žalobcov 1/ až 6/ sa žalovaná písomne vyjadrila a navrhla, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu vo výroku II. ako vecne správny potvrdil a priznal žalovanej náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%. Žalovaná uviedla, že žalobcovia 1/ až 6/ žalobou podanou na okresnom súde presiahli rámec sporového konania vymedzený uznesením súdu a okrem určenia, že sú dedičmi zo zákona a dôvody na vydedenie nie sú dané, žiadali nad rámec uznesenia súdu ešte určiť, že závet a listina o vydedení poručiťky H. S. nie sú platné. Úlohou prvostupňového súdu bolo konať len o sporných skutkových okolnostiach medzi stranami sporu vymedzených v uznesení Okresného súdu Lučenec sp. zn. 9D/138/2016,D/not 58/2018. Žalovaná preto považuje rozhodnutie prvostupňového súdu vo výroku II. za vecne správne.

15. Na vyjadrenie žalovanej reagovali žalobcovia 1/ až 6/ odvolacou replikou, v ktorej uviedli, že odvolaním napadnutý rozsudok považujú vo výroku II. za nesprávny, a preto proti nemu podali v zákonnej lehote odvolanie. Opätovne vyjadrili požiadavku na zmenu odvolaním napadnutého rozsudku vo výroku II. a tiež aj na zmenu rozhodnutia o náhrade trov konania. Zopakovali, že závet a listinu o vydedení spísanú formou notárskej zápisnice považujú za absolútne neplatné právne úkony, z dôvodu jednak absolútnej neplatnosti závetu o vydedení pre nedodržanie formálnych, ako aj materiálnych náležitostí.

16. Na odvolaciu repliku žalobcov 1/ až 6/ reagovala žalovaná odvolacou duplikou, v ktorej navrhla, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu vo výroku II. ako vecne správny potvrdil a priznal žalovanej náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100% voči žalobcom 1/ až 6/. Zotrvála na svojom predchádzajúcom vyjadrení, v ktorom popísala skutkové okolnosti zriadenia závetu poručiťky H. S. v roku 2012. Uviedla, že na škodu celej veci je, že dokazovanie prvostupňového súdu ohľadom tejto skutkovej otázky nebolo realizované.

17. K podanému odvolaniu žalovanej sa písomne vyjadrili žalobcovia 1/ až 6/, ktorí navrhli, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu vo výroku I/ potvrdil a zároveň zopakovali svoju požiadavku na zmenu rozhodnutia okresného súdu vo výroku II. Žalobcovia 1/ až 6/ považujú napadnuté rozhodnutie vo výroku I. za vecne správne, zákonné a spravodlivé. Na margo dôvodov vydedenia uvedených v predmetnej notárskej zápisnici uviedli, že ich formulácia zodpovedá len všeobecnej zákonnej formulácii dôvodov vydedenia obsiahnutých v ust. § 469a Občianskeho zákonníka. Dôvody vydedenia nie sú však v listine o vydedení spísanej formou notárskej zápisnice dostatočne konkretizované, a to tak z hľadiska časového, ako aj z hľadiska skutkového.

18. K odvolacej duplike žalovanej zaslali žalobcovia 1/ až 6/ vyjadrenie, v ktorom navrhli, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu vo výroku I. potvrdil a vo výroku II. zmenil a určil, že závet a listina o vydedení sú neplatné a priznal žalobcom náhradu trov konania v rozsahu 100%.

19. Na vyjadrenie žalovaných 1/ až 6/ k podanému odvolaniu žalovanej reagovala žalovaná odvolacou replikou, v ktorej uviedla, že nemôže súhlasiť s tvrdením žalobcov 1/ až 6/. Celá jej argumentácia v podanom odvolaní bola zameraná na poukázanie na jestvujúcu judikatúru a výkladovú literatúru upravujúcu inštitút závetu a vydedenia, vrátane interpretácie prejavu vôle samotného poručiťky. Uviedla tiež, že v celom rozsahu zotrváva na svojej argumentácii obsiahnutej v odvolaní. Opakovane navrhla, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu vo výroku I. a vo výroku III. zmenil, a to tak, že žalobu o určenie, že pozostalí vnuci žalobcovia 1/ až 6/ sú dedičmi poručiťky zo zákona a dôvody na vydedenie zo strany poručiťky nie sú dané, zamietne a prizná žalovanej náhradu trov konania v rozsahu 100%.

20. Krajský súd, funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní tak žalovaných 1/ až 6/ a žalovanej (§ 34 CSP), preskúmal vec bez potreby nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario len v rozsahu odvolaní žalovaných 1/ až 6/ a žalovanej podľa § 379 CSP a z dôvodov vymedzených v odvolaniach podľa § 380 ods. 1 CSP a rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 391 ods. 1 CSP.

21. Podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší len ak súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia nevykonal navrhované dôkazy, ak nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom.

22. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu ide vtedy, ak súd nepoužil správny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

23. Preskúmaním veci odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie sa práve dopustil vyššie uvedeného pochybenia.

24. Súd prvej inštancie vyhovel podanej žalobe a určil, že pozostalí vnuci, t. j. žalobca 1/, žalobca 2/, žalobca 3/, žalobca 4/, žalobca 5/ a žalobca 6/, po poručiťke H. S., rodenej V., narodenej XX. XX. XXXX, naposledy bytom T., I. I. XXXX/XX, ktorá zomrela dňa XX. XX. XXXX sú dedičmi poručiťky zo zákona a dôvody na vydedenie zo strany poručiťky nie sú dané.

25. K tomuto záveru prvostupňový súd dospel po zistení, že listina o vydedení spísaná dňa 05. 08. 2015 spolu so závetom do notárskej zápisnice obsahuje „len strohé dôvody - vlastne len plynúce zo zákonnej citácie § 469a ods. 1 písm. a), b) Občianskeho zákonníka, bez ich konkretizácie a konkrétneho skutkového opisu.

26. Podľa § 469a ods. 1 písm. a), b) Občianskeho zákonníka, poručiťka môže vydediť potomka, ak
a) v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiťkovi potrebnú pomoc v chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch,
b) o poručiťku trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať.

27. Ust. § 469a ods. 1 taxatívne vypočítava dôvody vydedenia a zaraďuje ich do 4 skupín [písm. a) až d)]. Treba uviesť, že len v záujme vyriešenia prípadných budúcich sporov je vhodné (nie však povinné) uviesť okrem paušálneho odkazu na niektorý zákonný dôvod vydedenia aj konkrétnu situáciu, ktorá viedla poručiťku k potrebe vydedenia potomka. Ak by dôvod vydedenia bol v listine o vydedení časovo a vecne konkretizovaný, bude na vydedenom potomkovi, aby súd v súdnom spore popieral dôvodnosť vydedenia. Pri vydedení uvedenom bez takejto konkretizácie [len s odkazom na niektorý z dôvodov uvedených v § 469a ods. 1 písm. a) až d) OZ], bude na dedičovi nastupujúcom na miesto vydedeného, aby dôvodnosť vydedenia v spore preukázal (k tomu porovnaj napr. rozhodnutie NS SR 4Cdo/195/2017 zo dňa 23. 04. 2018).

28. Ak v danom prípade súd prvej inštancie čiastočne vyhovel podanej žalobe konštatujúc len, že listina o vydedení spísaná dňa 05. 08. 2015 spolu so závetom do notárskej zápisnice obsahuje len strohé dôvody, plynúce len zo zákonnej citácie § 469 ods. 1 písm. a) a b) OZ bez ich konkretizácie a konkrétneho skutkového opisu, teda, že v listine o vydedení chýba konkrétny skutkový opis životných situácií v akých sa ocitla poručiťka, a že súd v súdnom konaní nemôže svedeckými výpoveďami, fotografiami, čestnými prehláseniami, nahrávkou na CD nosiči nahrádzať konkretizáciu vtedajšieho skutkového stavu, a teda, že v listine o vydedení neboli dôvody vydedenia žalobcov poručiťkou skutkovo opísané a konkretizované, na základe čoho dospel k záveru, že dôvody vydedenia neboli dané a žalobcovia sú dedičmi poručiťky zo zákona, nesprávne právne vec posúdil a v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci súd prvej inštancie nevykonal navrhované dôkazy smerujúce k zisteniu, či dôvody vydedenia žalobcov 1/ až 6/ poručiťkou boli, resp. neboli dané.

29. V danom prípade k uvedeniu dôvodu vydedenia došlo, keď poručiťka jednoznačne v listine o vydedení uviedla, že týmito dôvodmi sú „že mi neposkytujú potrebnú pomoc v chorobe, starobe, alebo iných životných prípadoch, trvalo neprejavujú opravdivý záujem o mňa, ktorý by ako potomkovia mali prejavovať“. Ide o dôvod vydedenia uvedený v Občianskom zákonníku v § 469a ods. 1 písm. a) a b). Tento dôvod vydedenia bol konkretizovaný tak, aby bol zrozumiteľný nie len dotknutým subjektom, ale aj subjektu nezúčastnenému, pričom skutky, pre ktoré malo dôjsť k vydedeniu, by mali byť preukázané

vykonaným dokazovaním v sporovom konaní, ktoré je vedené na základe podanej žaloby žalobcov 1/ až 6/.

30. Súd prvej inštancie nesprávne právne vec posúdil aj čo sa týka výroku II., ktorým zamietol žalobu o určenie, že závet a listina o vydedení poručiťky H. S., rodenej V., narodenej XX. XX. XXXX, naposledy bytom T., I. I. XXXX/XX, ktorá zomrela dňa XX. XX. XXXX, spísané formou Notárskej zápisnice č. N 623/2015, Nz27038/2015, NcRza 4185/2015, NCRIIs 27638/2015 zo dňa 05. 08. 2015 na Notárskom úrade JUDr. Marty Jurinovej sú neplatné.

31. Ak žalobcovia 1/ až 6/ podali určovaciu žalobu o neplatnosť závetu a listiny o vydedení z vlastnej iniciatívy, mimo poverenia dedičským súdom, možno konštatovať, že si uplatnili svoje dispozičné právo, zakotvené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, podľa ktorého každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

32. Civilný sporový poriadok upravuje procesnú prípustnosť určovacej žaloby v ust. § 137 písm. c) a d) CSP. Tu rozlišuje žalobu o určenie existencie práva, pri ktorej je potrebné preukazovať existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení [§ 137 písm. c) CSP] a na druhej strane o určenie právnej skutočnosti, pri ktorej sa ako podmienka procesnej úspešnosti vyžaduje, aby takéto určenie vyplývalo z osobitného predpisu [§ 137 písm. d) CSP].

33. Súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní neskúmal základný procesný predpoklad určovacej žaloby a to prípustnosť žaloby, teda existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, resp. či žaloba o určenie právnych skutočností vyplýva z osobitného predpisu. Vzhľadom na povahu určovacej žaloby ako žaloby preventívnej, odvolací súd konštatuje, že požadovaným určením neplatnosti závetu a listiny o vydedení, by sa právne postavenie žalobcov 1/ až 6/ aj s ohľadom na podanú žalobu o určenie, že pozostalí vnuci žalobcovia 1/ až 6/ sú dedičmi poručiťky zo zákona a dôvody na vydedenie zo strany poručiťky nie sú dané, zásadným spôsobom nezmenilo. Navyše je otáznosť, či žalobu o určenie, že závet a listina o vydedení sú neplatné, teda žalobu o určenie právnej skutočnosti je možné zo strany žalobcov 1/ až 6/ možné vôbec podať [§ 137 písm. d) CSP].

34. Len strohé konštatovanie prvostupňového súdu, že z dôvodov uvedených v odseku 9 rozsudku, keďže predmet sporu mal súd vymedzený uznesením dedičského súdu sp.zn. 9D/138/2016, D/not 58/2016 (ustanovenie § 194 CMP) nemohol ustanoviť do konania súdneho znalca, zisťovať procesnú spôsobilosť poručiťky v čase spísania listiny o vydedení, lebo pre dedičský súd bola obsahom petitu otázka skutková - či sú žalobcovia dedičmi poručiťky zo zákona a či dôvody na vydedenie zo strany poručiťky nie sú dané, a nie procesná spôsobilosť poručiťky v čase spísania notárskej zápisnice a preto vo zvyšnej časti žalobu žalobcov zamietol, bez bližšieho ozrejmenia podľa akého zákonného ustanovenia žalobu v tejto časti posudzoval, však nemožno hodnotiť inak ako nesprávne právne posúdenie.

35. S poukazom na vyššie uvedené, odvolaciemu súdu tak neostávalo iné, ako odvolaním napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V ďalšom konaní okresný súd znova posúdi dôvodnosť podanej žaloby žalobcami 1/ až 6/.

36. V súvislosti s podanou žalobou o určenie, že pozostalí vnuci, t. j. žalobcovia 1/ až 6/ sú dedičmi poručiťky zo zákona a dôvody na vydedenie zo strany poručiťky nie sú dané, vykoná s tým spojené navrhované dokazovanie stranami sporu a až po takto vykonanom dokazovaní o tomto žalobnom návrhu rozhodne.

37. Čo sa týka žalobného návrhu žalobcov, o určenie, že závet a listina o vydedení sú neplatné, bude úlohou súdu prvej inštancie posúdiť, či takto podaná žaloba je prípustná v zmysle § 137 písm. c) resp. § 137 písm. d) CSP. V prípade, že dôjde k záveru, že takéto žaloba je z procesného hľadiska prípustná, posúdi dôvodnosť podanej žaloby po hmotnoprávnej stránke a poriadne vykonanom navrhovanom dokazovaní vo veci žaloby o určenie, že závet a listina o vydedení sú neplatné, rozhodne.

38. Odhliadnuc od uvedeného odvolací súd dospel k názoru, že otázku či predmetný závet a listina o vydedení sú alebo nie sú platné je potrebné riešiť tiež ako prejudiciálnu otázku vo vzťahu k určenie, či

pozostalí vnuci, t.j. žalobcovia 1/ až 6/ sú dedičmi poručiteľky zo zákona a či dôvody na vydedenie zo strany poručiteľky boli dané. Ak by totiž vyšlo najavo, že poručiteľka v čase spísania notárskej zápisnice nebola spôsobilá na právne úkony, malo by to nepochybne vplyv na platnosť závetu a listiny o vydedení, čo by znamenalo, že žalobcovia 1/ až 6/ by boli dedičmi poručiteľky pre neplatnosť závetu a listiny o vydedení, a tiež by to malo vplyv na to, že by neexistovali dôvody vydedenia.

39. Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej vo veci. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie v zmysle § 396 ods. 3 CSP aj o trovách odvolacieho konania.

40. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov členov senátu 3 : 0 (§ 393 ods. 2 veta druhá CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
- b) kto ho robí,
- c) ktorej veci sa týka,
- d) čo sa ním sleduje a
- e) podpis.

(§ 127 ods. 1 CSP)

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).